

TIRERU YIRUSE TE PĀLU U KORINTIGIBU KUA

Pālu u Korintigibu tireru yorua nān yiruse sanam mē wi ka be, ba ñ nāasinamō. Win tire gbiikiru sō, u ben wahala dabi ni ba raa mōn wēē nāo wa. Adama ka mē, be sōo gaba wāa be ba tamaa Pālu u ñ sāa Gusunān sām kowo. Yen sōna u wure u bu tire teni yorua u ka tii yina.

Tire ten kpunaa

1. Tābiribu ka siarabu, wiru 1:1-11.
2. Pālu ka Korintigibun wāasinaa, wiru 1:12n di sere wiru 7:16.
3. Kēnu Yudeagibun sō, wiru 8n di sere wiru 9.
4. Pālu u ka tii yinamō, wiru 10:1n di sere wiru 12:10.
5. Yiire dāakibu ka tābiribu, wiru 12:11n di sere wiru 13:13.

Tābiribu

¹ Bēē Gusunān yigberugibu, bēē be i wāa Korintio, ka naane dokeobu kpuro be ba wāa Gerekiban tem girum sō, ne Pālu Yesu Kirisin goro Gusunān kīru sō, ka Timote besegii, besera sa bēē tōbura. ² Gusunō besen Baaba ka Yinni Yesu Kiri si bu bēē durom kua kpa bu bēē alafia wē.

Pālu u Gusunō siaramō

³ Su Gusunō siara, besen Yinni Yesu Kirisin Baaba wi u ra tōmbu wōnwōndu kue, kpa u bu dam kē saa baayere. ⁴ U sun dam kēmō besen nuku sankiranu kpuro sō, kpa besen tii su ka kpī su be ba nuki sankire dam kē mē besen tii sa wa Gusunān min

di. ⁵ Nge me besen tii sa Kirisin nuku sankiranu soɔ bonu ma n kpã, meya maa sa dam kɛru waama n kpã Kirisin min di. ⁶ Sa n nuki sankire been sɔna, kpa i ka dam kɛru ka faaba wa. Sa n maa dam wa been sɔna, i ka maa dam wa me mu koo de i ka noni swãaru temana te ta saa tia ka te sa waama. ⁷ Sa n sika ma bee soɔ domi sa ye nge me i bonu ma besen noni swãaru soɔ, meya i maa bonu ma besen dam soɔ me ba sun ka.

⁸ Negibu sa n ki i kun ye noni swãa te sa wa Asin temo. Ten kpãara banda ta besen dam kera sere sa n maa yiyo sa ko n hunde ma. ⁹ Sa raa tamaa ba sun taare weɔwa bu ka sun go. Adama yenin bwesera sun deemawa kpa sa n ka ye ma n n weene sa n besen tii naane saa ma n kun ma Gusuno turo wi u ra goribu seeye. ¹⁰ Wiya sun wɔra wahala gɔɔgia yen bweserun di, u koo maa sun wɔra. Geema wiya sa yiyo u koo wure u sun wɔra. ¹¹ Domi been tii i n sun somima ka been kanaru, Gusuno u koo kanaru mwa te ton dabira kua besen so, kpa u sun durom kua ton dabiru tu ka nun siara besen so.

Pɔlu u win wuu daabu kabia

¹² Yenin sɔna sekura kun sun ma, domi besen goru ga sun seeda diiyamme ma besen wãaru handunia soɔ, su mam gere been mi, ta deere. Gusuno u dera ta n murafitiru mani. Win duroma mu sun kpara, n n ma tonun bwisi. ¹³ Meya tire ni sa bee kua soɔ sa n bee ga tukunu ganu yorie ma n kun ma ye i gara n bee yeeri mi. Na maa yiyo ma yeni ya koo bee yeeri saa saa, ¹⁴ nge me besen gari yi bee yeerima ma Yinni Yesun toru soɔ i ko kpi i woo kana besen so, nge me besen tii sa ko ko been so.

15 Yīiyō bin saabuwa na gbia na gōru doke n da bēen mi kpa i ka domaru wa n̄n yiruse. 16 Na raa bwisika n gera n bēe wa n̄n n dō Masedōni gia, kpa n kpam bēe wa n̄n n wee. Nge mēya i ko raa ka man n̄mu kē n̄n sanum sō n ka da Yudea gia. 17 Nge mē na gari yi bwisika na gōrusu yiru kua ro? N̄n n bwisikumō ye kon ko, na ra ko nge handuniagii na n sika m̄? 18 Nge mē Gusunō s̄a naanegii, ye na bēe sōwa, ya n̄n sika m̄. 19 Domi Yesu Kirisi Gusun̄n Bii, win gari Silasi ka Timōte ka sere n̄n tii sa bēe waasu kua, win gari kun sika m̄. Adama u s̄awa wi Gusunō u wura. 20 Ka geema, Gusun̄n wura bi, bu win n̄n m̄wēnu kpuro sire. Yen s̄na saa win min di sa m̄ ami, sa ka Gusunō bēere wēem̄. 21 Gusunō win tiiwa u sun t̄asia ka bēe sannu Kirisi sō. Wiya u maa sun ḡsa n̄n̄m. 22 Wiya u sun win ȳreru koosi, wiya maa Hunde Dēero doke bēen gōrusu sō nge sian w̄arun suna. 23 Gusunōwa s̄a n̄n seedagii, na n̄n k̄wa n ka bēe gari sēsōgii ko. Yen s̄na na n̄n wure Korintiō. 24 Sa n̄n k̄i su bēe dam d̄re bēen naan̄e dokebu sō, sa k̄wa su s̄mburu ko ka bēe sannu bēen nuku dobun s̄. Domi i ȳ dim dim bēen naan̄e dokebu sō.

2

1 Yen s̄na na gōru doke n ku ka da bēen mi kpam ka nuku sankiranu. 2 Domi n̄n n bēe nukuru sank̄a, wara koo maa man nukuru dorasia ma n kun m̄ bēe be na nuki sank̄a. 3 Yenin s̄na na bēe tireru yorua nge mē na kua. Na n̄n k̄i n turi bēen mi kpa bu man nuki sank̄a be n ween̄e bu man nuku dobu wē. Na bēe kpuro naan̄e s̄a ma n̄n nukuru t̄a n dora, bēe kpuron nuku doba. 4 Mēya na bēe tireru yorua ka n̄n sw̄aru ka nuku sankiranu ka maa ȳresu, n

ñ mǎ n ka bæε nuki sanku. Na kīwa i gia nge mε na bæε kī n nε.

Bu toro suuru kuo

⁵ Goo ù n ka nuku sankiranu na, n ñ mǎ nena u nuki sanku, bæε kpurowa, ñ kun mε bæεn gabu, kpa n ku gere n ka tonda. ⁶ Sεεyasia bi bæεn dabinu durǎ wi sεεyasia, bu nùn nua. ⁷ Yen sǎ tē, n weene i nùn suuru kua i nùn dam kē kpa nuku sankira bakanu nu ku raa de u kom yaa bia. ⁸ Yen saabu na bæε kanamǎ, i nùn kuo mε u ko n ka yē ma i nùn kī. ⁹ Domi na maa bæε tireru yorua n ka bæεn laakari mēeri n wa i n sǎa mem nǎwǎbu kpuro sǎ. ¹⁰ I n goo nùn win toraru suuru kua, na maa yēro suuru kua. Gǎanu nù n wǎa ni na suuru kua, bæεn sǎna na kua Kirisin wuswaa. ¹¹ Kpa Setam u ku ka sun kamia domi sa win bwisikunu yē sǎa sǎa.

Pǎlun laakari seebu Torasio

¹² Ye na tura Torasio n ka Kirisin Labaari Gea kpara, na wa ka Yinnin durom ma swaa man kusiaru n ka sǎmburu ko mi. ¹³ Adama nen laakari kun kpune sēε yèn sǎ na ñ nēgii Titu wa. Yen saabuwa na Torasigibu nǎo kana ma na doona Masedǎni gia.

Nasara Yesu Kirisi sǎ

¹⁴ Su Gusunǎ siara. Domi u ra n sun gbiiye ka nasara yèn sǎ sa gbinne ka Kirisi. U sun dendimǎ u ka tǎmbu Kirisi giasia yam kpuro nge turare yèn nuburu ta pusa baama. ¹⁵ Geema, bæε sa sǎawa nge turare nubu duroruǎia ye Kirisi u Gusunǎ wēεmǎ. Ma ya pusa be ba faaba waamǎn mi, ka maa be ba kam kobu dǎǎn mi. ¹⁶ Be ba kam kobu dǎǎn mi, nubu gǎǎgira te ta gǎǎ marumǎ. Be ba maa faaba

waamɔn mi, nubu wāarugira te ta wāaru wēɛmɔ. Wara tura u ka sɔmbu ten bweseru ko. ¹⁷ Sa n̄ s̄a nge gabu be ba ka Gusunɔn gari tenkuru m̄. Adama, yèn s̄ Gusunɔwa u sun ḡrima, yen s̄na sa gari gerumɔ ka murafiti sariru win wuswaaɔ nge Kirisin sɔmɔbu.

Nɔɔ mwɛɛ kpaarun sɔm kowobu

3

¹ Gari yi, yi s̄ɔsima ma sa kpaam woo kanamɔwa? Sa ko ka tirenu na b̄ɛɛn mi ni nu sun tusiamɔ nge m̄ɛ gaba ra ko? N kun m̄ɛ, sa ko b̄ɛɛ bikia i sun tire nin bweseru kua? ² B̄ɛɛn tiiwa i s̄a b̄ɛɛn tireru te ba yorua b̄ɛɛn ḡruɔ te tɔmbu kpuro ba tuba ma ba gara. ³ Ya s̄ɔsira ma i s̄a tire te Kirisi u yorua b̄ɛɛn sɔmburun s̄. Ba n̄ tu yorua ka ankiri, ma n kun ka Gusunɔ Yinni wason Hunde. Ba n̄ maa tu yorusi kpee b̄ɛsi s̄ɔɔ, ma n kun m̄ɔ tɔmbun ḡrusu s̄ɔɔ.

⁴ Toro sin teya sa m̄ɔ Gusunɔn wuswaaɔ saa Kirisin min di. ⁵ Geema, n̄ n̄ m̄ɔ sa tii tura su ka gere sa ḡaanu kua ka tii. Ye sa ko kp̄i su ko kpuro, ya weewa Gusunɔn min di. ⁶ Domi wiya u sun dam w̄ɛ su ka ko nɔɔ mwɛɛ kpaarun sɔm kowobu. Nɔɔ mwɛɛ te, ta n̄ wooda dendimɔ ye ba yorua, ma n kun m̄ɔ Gusunɔn Hunde. Wooda, ḡɔwa ya ka naamɔ, adama Gusunɔn Hunde wāara u ka naamɔ.

⁷ Sanam m̄ɛ ba wooda yorua yoru bii tia tia kpee b̄ɛsi w̄allɔ, Gusunɔn yiiko ya s̄ɔsira. Ma M̄awisin wuswaa ya balla sere Isireliba ba kpana bu n̄n m̄ɛri baa m̄ɛ balli bi, bu koo doona. Wooda ye, yèn sɔmbura ka ḡɔɔ naamɔ, yà n̄ s̄ɔsira ka yiiko yen bweseru, ⁸ anna a maa yiikon kp̄aru wa ye Hunden sɔmbura ka s̄ɔsira. ⁹ Sɔmbu te ta ra tɔmbu

taare wē tà n yiiko mɔ, anna a maa sɔmburun yiiko wa te ta ra tɔmbu gem wē Gusunɔn wuswaaɔ. ¹⁰ Sa ko mam kpī su gere yiiko ye ya gasɔ balla ya ñ gāanu tura ka sere tēgia domi tēgia ye, ya kpāaru bo. ¹¹ Geema, ye ya kun tɛ yà n kua yiikogia, anna a maa ye ya ko n wāa ka baadommaɔn yiiko wa.

¹² Yèn sɔ sa yīiyɔ bini mɔ, yen sɔna sa gari gerumɔ ka toro sindu. ¹³ Sa ñ sāa nge Mɔwisi wi u win wuswaa sɔnditia wukiri kpa Isireliba bu ku ka balli kpiribu ge mæri sere ka gen nɔrɔ. ¹⁴ Ben wira gu. Wee, sere ka gisɔ, bà n nɔɔ mwεε gururun tirenu garimɔ, sɔnditia ye, ya ben bwisi berumɔ ya ñ wunare. Domi ya ñ wunarɔ ma n kun wi u ka Kirisi gbinnen mi. ¹⁵ Sere ka gisɔ mam, bà n Mɔwisin tirenu garimɔ, sɔnditia ye, ya ra n ben bwisi berumɔwa. ¹⁶ Adama nge mε Gusunɔn gari gerumɔ, “Sanam mε tɔnu u Yinni wuswaa kisi, sɔnditia ye, ya ra wunarewa.” ¹⁷ N sere deema, Yinni wi, u sāawa Hunde. Mi maa Yinnin Hunde wāa, miya tii mɔra ra n wāa. ¹⁸ Bese kpuro, bese bèn wuswaa gbabiara, sa Yinnin yiiko mæra. Nge mɛya sa ka kɔsimɔ su ka Yinni wi weena. Win yiiko maa sosimɔ bese sɔɔ. Ka gem, Yinnin Hundewa u sɔmbu te mɔ.

Hunden dukia tem mɔndu sɔɔ

4

¹ Gusunɔwa u sun sɔmbu te nɔmu beria win durom sɔ. Yen sɔna sa ñ mwia kpanε. ² Sa daa sekurugia ye ya berua pota sa kɔ. Sa ñ wāa ka bwisi kɔsin baa, sa ñ maa Gusunɔn gari sīikiamɔ. Adama sa gem terasiamɔwa kpasasa, kpa baawure u n ka yē win gɔruɔ ma geegiba sa sāa Gusunɔn

wuswaaɔ. ³ Labaari gea ye sa nɔɔsiamɔ yà n berua, kam koorebara ya berue. ⁴ Ba ñ naane doke yèn sã handunia yen yinni u ben wiru go. U bu yam ganua bu ku ka Labaari gean yam bururam wa me mu Kirisin yiiko sɔɔsimɔ. Labaari gea ye, Kirisigia wi u sãa Gusunɔ, wasi sɔɔ. ⁵ Ka gem, n ñ besen tiin gari sa waasu mɔ. Sa gerumɔwa ma Yesu Kiriwi sãa Yinni ma besen sa sãa besen yobu Yesun sɔ. ⁶ Gusunɔ wi u neɛ, yam bururam mu ballio yam wɔkurɔ, wiya maa win yam bururam ballisia besen gɔruɔ, su ka win yiiko gia ye ya ballimɔ Kirisin wuswaan di.

⁷ Adama besen be sa hunden dukia ye mɔ, sa ye mɔ besen wasi sɔɔ yi yi sãa nge tem mɔndu kpa dam bakam me, mu n ka sãa Gusunɔgim, n ñ mɔ besen tiigim. ⁸ Sa wahala bwese bweseka waamɔ adama sa ñ wɔkɔnu wɔra. Sa wurure adama sa ñ kom yaa bie. ⁹ Ba sun nɔni sɔɔmɔ adama Gusunɔ kun sun deri. Ba sun sura adama ba ñ sun go. ¹⁰ Baadommawa sa ra n Yesun gɔɔ sɔɔwa besen wasi sɔɔ kpa win wãaru tu maa ka sɔɔsira besen wasi sɔɔ. ¹¹ Besen wãaru sɔɔ baadomma sa wãawa gɔɔ sɔɔ Yesun sɔ kpa win wãaru tu maa ka sɔɔsira besen wasi gɔɔgii sɔɔ. ¹² Nge meya gɔɔ u sɔmburu mɔ besen sɔɔ, adama wãara besen mi.

¹³ Besen naane dokebu bu sãa nge yɛrogibu wi u yorua u neɛ, “Na naane doke, yen sɔna na gari gerua.” N n men na, besen maa sa naane doke, yen sɔna sa gari gerumɔ. ¹⁴ Sa yɛ ka gem ma wi u Yinni Yesu seeya gɔrin di, u koo maa sun seeya ka Yesu sannu kpa u de besen ka besen su yinna win wuswaaɔ. ¹⁵ Besen sɔna gãa ni kpuro nu kooramɔ, kpa tɔn dabiru tu durom wa, kpa tu Gusunɔ besen wɛ ka

siara bakabu.

Wāaru ka naane dokebun baa

¹⁶ Yen sōna sa ñ mwia kpanamɔ. Baa mε besen wasin wāaru ta kpeemɔ besen hunden wāaru ta ra n kpaaru mɔwa baadomma. ¹⁷ Besen nɔni swāa kpiriru te ta ñ kpā, ta sun yiiko ye ya ku ra kpe sɔɔru kuammewa, ye ya nɔni swāa te kpāaru kere. ¹⁸ Domi besen laakari kun wāa ye nɔni waamɔ sɔɔ ma n kun mɔ ye ya ñ waarɔ. Ye nɔni waamɔ ya ku ra tε, adama ye ya ñ waarɔ ya ko n wāawa ka baadomma.

5

¹ Sa yē ka gem ma besen kuru te ta sāa besen wāa yeru tem mε sɔɔ, tà n wɔruma, Gusunɔ u sun wāa yeru yiye wɔllɔ te win tii u kua, te ta ko n wāa ka baadomma. Ba ñ tu kue ka nɔma. ² Ma sa kpasa wɔri mɔ tē kuu teni sɔɔ, domi sa kī gem ka gem su besen wɔllun wāa yee te du. ³ Geema, sà n dua te sɔɔ, ba ñ koo sun deema yara. ⁴ Domi saa yè kpuro sa wāa kuu temkii teni sɔɔ sa kpasa wɔri mɔ nge wi u sɔmunu sɔɔwa. N ñ mɔ sa kī bu sun besen wasi temkii wunari, adama sa kīwa bu sun wɔllun wasi sebusia, kpa yi yi sāa gɔɔgii, wāaru tu yi mwe. ⁵ Gusunɔwa u sun kua su ka ye wa ma u sun win Hunde wē nge yen suna.

⁶ Yen sōna sa wɔrugɔru mɔ baadomma. Sa maa yē ma sanam mε sa wāa wasi yini sɔɔ sa ka Yinnin wāa yeru toma. ⁷ Domi sa sīimɔwa ka naane dokebu, n ñ mɔ ka ye sa waamɔ. ⁸ Sa wɔrugɔru mɔ, sa maa kīru bo su wasi yini deri kpa su da sa n wāa Yinnin mi. ⁹ Sa wasi yini deriwa? Aawo, sa wāawa yi sɔɔ? Sa kīwa sa n wā win nɔnuɔ. ¹⁰ Domi sa ñ ko ko sa kun

yõre Kirisin wuswaaɔ u ka sun siri beɛɛ kpuro, kpa u ka baawure kɔsia nge mɛ win kookoosu nɛ si u kua win wãaru sɔɔ, n̄ n kɔsan na, n̄ n maa gean na.

Kirisi sun dorasia beɛɛ ka Gusunɔ

¹¹ Sa Yinnin beɛɛ yẽ. Yen sɔna sa tɔmbu kɔkirimɔ. Adama Gusunɔ u sun yẽ sãa sãa, na maa yĩiyɔ ma beɛn tii i sun yẽ beɛn gɔrusɔ. ¹² Sa n̄ beɛn tii gem wẽemɔ kpam beɛn mi. Sa beɛ ayeru wẽemɔwa i ka woo kana beɛn sɔ, kpa i ka kpĩ i tɔn be wisi be ba woo kanamɔ wasin sɔ, n̄ n̄ mɔ ye ya wãa gɔruɔn sɔ. ¹³ Sà n̄ laakari bia, Gusunɔn sɔna sa sãa mɛ. Sà n̄ maa sãa laakarigibu, beɛn sɔna. ¹⁴ Domi Kirisin kĩa sun nɛni, beɛɛ be sa tuba ma tɔn turo ù n̄ gu tɔmbu kpuron ayerɔ, tɔmbu kpurowa ba gu. ¹⁵ U guwa tɔmbu kpuron ayerɔ kpa be ba wasi ba kun maa ka wãa ben tiin sɔ ma n̄ kun mɔ win sɔ wi u gu u seewa ben sɔ.

¹⁶ Yen sɔna sa n̄ maa tɔnu mɛɛrimɔ ka nɔni tɔna. Baa mɛ sa gasɔ Kirisi mɛɛra ka nɔni tɔna, tẽ sa n̄ maa n̄n̄ mɛɛrimɔ nge mɛ. ¹⁷ Goo ù n̄ gbinne ka Kirisi u kua tɔn kpaɔ. Gasɔn gãanu doona, wee gãa kpaanu tunuma. ¹⁸ Ye kpuro Gusunɔn min diya ya wee wi u ka win tii sun dorasia Kirisin min di, ma u sun gɔra su ka de gabu bu dora ka wi. ¹⁹ Domi saa Kirisin min di Gusunɔ u tɔmbu kpuro ka tii dorasia, u n̄ ben swaa sarabu garisi, ma u sun dorasia bin gari nɔmu sɔndia su ka nɔsia.

²⁰ N n̄ mɛn na, sa sãawa Kirisin sɔmɔbu. N sãare Gusunɔ win tii u beɛ sokumɔ beɛn min di. Yen sɔ, sa beɛ kanamɔ ka Kirisin yĩsiru, i de i dora ka Gusunɔ. ²¹ Kirisi wi, wi u kun durum koore, wiya Gusunɔ u durum sɔbi beɛn sɔ kpa su ka gem wa wi Gusunɔn mi yèn sɔ sa ka Kirisi gbinne.

6

¹ Bεε be sa sɔmburu mɔ ka Gusunɔ sannu, sa bεε kanamɔ i ku de durom mε i mwa win mi, mu kam ko. ² Domi Gusunɔ u nεε,
 “Na nun swaa daki sanam mε na tɔmbu durom kuammε.

Na nun somi faaban tɔru.”

Wee, tɛra n weene i Gusunɔn durom mwa, gisɔra faaban tɔru.

³ Sa n̄ k̄i goo u bεen sɔmburu taarε wɛ. Yen sɔna sa n̄ ḡānu mɔ ni nu koo tɔnu torasia. ⁴ Adama bεen kookoosu kpuro sɔɔ sa tii sɔɔsimɔ geegibu nge mε n ka Gusunɔn sɔm kowobu weene. Sa temana gem gem n̄ni swāaru sɔɔ ka yāaru sɔɔ ka wahala sɔɔ. ⁵ Ba sun seni so ba kp̄ε pirisɔm sɔɔ. Tɔn dabinu sun seesi. Sa sɔma kua sere sa wasira. Sa dom sera. Sa n̄ɔ b̄ku. ⁶ Sa sɔɔsimɔ ma sa s̄a Gusunɔn sɔm kowobu ka bεen wāa dεeraru ka bεen ȳru ka bεen suuru ka bεen tɔn geeru ka Hunde Dεero, ka k̄iru te ta n̄ murafitiru mɔ, ⁷ ka gem gari ka maa Gusunɔn dam. Gem mu s̄a bεen tabu yānu su ka sanna, su maa ka tii yina. ⁸ Gaba sun bεεε w̄εmɔ, gaba maa sun funε wunamɔ. Gaba bεen gea gerumɔ, gaba maa bεen k̄ɔsa gerumɔ. Ba sun mεera nge wee kowobu baa mε sa gem gerumɔ. ⁹ Ba sun mεera nge be goo kun ȳ, adama Gusunɔ u sun ȳ s̄a s̄a. Ba sun mεera nge be ba wasikiramɔ, adama wee sa wāa sa wasi. Ba sun mεera nge be ba s̄eyasia, adama sa n̄ gu. ¹⁰ Ba sun mεera nge nuku sankirobu, adama sa ra n nuku dobu mɔ. Sa s̄a nge s̄arobu, adama sa tɔn dabinu dukia w̄εmɔ. N s̄are nge sa n̄ ḡānu mɔ, adama sa kpuro mɔ.

¹¹ Sa bεε gari bururasia, bεε Korintigibu. Bεen ḡru ga bεen k̄iru mɔ. ¹² Sa n̄ bεε bεen k̄iru berue,

bɛɛya i sun bɛɛgiru berua. ¹³ N n mɛn na, na ka bɛɛ
gari m̀ nge nɛn bibu, i sun kuo nge mɛ sa bɛɛ kua.
I de bɛɛn g̃ɔru ga n bɛsɛn k̃ru m̀.

Kir̃ b̃u s̃abun s̃

¹⁴ I ku tii gbinna ka naanɛ doke sarirugibu domi i
̀n ka bu weenɛ. Am̀na gea ka k̃sa ya ko n w̃asinɛ.
Nge am̀na yam bururam ka yam w̃kura ko n
mɛnnɛ. ¹⁵ Am̀na Kirisi ka Setam ba koo ka ñɔsina.
Nge mba naanɛ dokeo ka naanɛ doke sarirugii ba
m̃ɔsinɛ. ¹⁶ Am̀na Gusuñn s̃a yeru ka b̃nu ko
n ka ñɔ tia s̃a. Domi bɛsɛra sa s̃a Gusuñ, Yinni
wason w̃a yeru nge mɛ win tii u gerua,
“Kon sina na n w̃a ben suunu s̃ɔ.
Kon ko ben Yinni, kpa bu ko nɛn t̃mbu.”

¹⁷ Yen s̃na Yinni u nɛɛ,
“I yario bwese tukunun suunu s̃ɔn di.
I ku g̃anu baba ni nu disi m̀.

Kon bɛɛ wura.

¹⁸ Kon ko bɛɛn Baaba.

Bɛɛ maa kpa i ko nɛn bii t̃n dur̃bu ka t̃n kur̃bu.
Yeya Yinni dam kpurogii u gerua.”

7

¹ Ñɔ m̃wɛɛ ni kpuro nu s̃awa bɛsɛginu,
k̃nasibu. Yen s̃, su tii s̃arasia saa g̃anu kpuron
di ni nu wasi ka hunde disinu t̃ɛnim̃, kpa sa n
dɛɛraru sosim̃ Gusuñn nasiaru s̃ɔ.

P̃lun nuku dobu

² I sun ayeru k̃ɛỹɔ bɛɛn g̃rũ. Sa ̀n goo torari, sa
̀n goo kam koosie, sa ̀n maa goo taki di. ³ Na ̀n yeni
gerum̃ n ka bɛɛ taarɛ w̃, domi na gerua k̃ ma sa
bɛɛn k̃ru m̀ bɛsɛn g̃rũ sa n ka w̃a sannu, ̀n kun
mɛ su ka gbi sannu. ⁴ Na tororu soom̃ bɛɛn s̃, na

maa beɛn sɔ̄ woo kanamɔ. Beɛn nɔ̄ni swāaru kpuro sɔ̄ na dam kēru wa, nen gōru ga maa do n sara.

⁵ Saa mìn di sa tura Masedonio sa ñ wēre. Sa nɔ̄ni swāaru wa baama, gabun mi sannɔsa, beɛn tiin gōruɔ beruma. ⁶ Adama Gusunɔ wi u bwēɛbwēɛbu dam kēmɔ, u dera Titun naara sun dam kã. ⁷ N ñ mɔ win naaru tɔna ta sun dam kã, adama ye u maa gerua ma i nùn dam kã win tii. U maa sun sɔ̄wa nge me nen waara beɛ neni, ka nge me i nuki sankire, ka nge me i ka man suna. Yen sɔ̄na tē nen nuku dobu sosi.

⁸ Geema, baa me tire te na beɛ yorua ta beɛ nuki sankã, na ñ gōrusu yiru mɔ tē. Na raa kua sanam me na wa ma ta beɛ nuki sankã saa fiiko sɔ̄. ⁹ Adama tē nen nukura do. N ñ mɔ yèn sɔ̄ na beɛ nuki sankã, adama yèn sɔ̄ beɛn nuku sankiranu dera i daa kɔsa. Gusunɔ u beɛn nuku sankiranu denda kpa nu kun sãa kɔsa. ¹⁰ Domi nuku sankira ni Gusunɔ u dendimɔ nu ra dewa tɔnu u daa kɔsi kpa u faaba wa. Ma nin bwesera ku ra n nà n daa yē mɔ. Adama handunian nuku sankirana nu ra gɔɔ ma. ¹¹ Gusunɔ u beɛn nuku sankiranu denda. Tē i mērio nge me nuku sankira ni, nu dera i laakari kua ma i ka tii yina, nge me beɛn nukura kun do ma i berum kua, nge me i kī i man wa kpa i man wura, nge me i hania mɔ i ka kɔsan kowobu seɛyasia. Kpuro sɔ̄ i sɔ̄si ma i dēere gari yi sɔ̄.

¹² N n mēn na, sanam me na beɛ tireru yorua, na ñ tu yorua wi u kɔsa kuan sɔ̄, ñ kun me wi ya deeman sɔ̄ tɔna, adama na tu kuawa n ka sɔ̄sira Gusunɔn wuswaaɔ nge me beɛn kīra ne beɛe sɔ̄. ¹³ Yen sɔ̄na sa dam kua. N ñ maa mɔ dam kēru tɔna sa wa, sa maa nuku dobu sosi sanam me sa Titun nuku dobu wa domi beɛ kpuro i win gōru yemiasia. ¹⁴ Baa

mε na nùn woo kanε fiiko bεen sō, i n̄ man sekuru doke. Nge mε sa ra bεε gem sō, nge mεya bεsen woo kanabu Titun mi bu sōsira gem. ¹⁵ Mεya maa bεen kīra sosimō wi sōo ye u ka yaaye ma bεε kpuro i nùn mem nōowa ma i nùn dam koosia ka berum ka diiribu. ¹⁶ Nεn gōru ga do yèn sō na bεε naanε sāa kpuro sōo.

Kēru ka nuku tia

8

¹ Nεgibu sa kī i gia nge mε Gusunōn durom mu sōsira Yesun yigbenu sōo Masedōniō. ² Ba laakari mεeribu wa nōni swāaru sōo. Adama ben nuku doo bakabu dera ba kēru wē ka nuku tia, baa mε ben sāara kpā. ³ Na bu seeda diiya ma ba wē ka ben gōru kīru mèn nōru ba koo kpī, ba mam wē n kere mε. ⁴ Ba sun suuru kana gem gem su ka de ba n bōnu mō sōmbu teni sōo naanε dokeobun sō. ⁵ N koorā n kere ye sa raa yīiyō. Ba gina ben tii Yinni wē, ba sun wiru kpīiya ka Gusunōn kīru. ⁶ Yen sōna sa Titu kana u da bεen mi u durom mēn sōmburu dakura nge mε u raa gbia u tu torua. ⁷ I dam mō kpuro sōo, naanε dokebu ka gari gerubu ka yēru ka hania baka ka bεsen kīru te i mō. Yen sōna sa kī i n maa dam mō durom sōmbu te sōo.

⁸ Na n̄ bεε yiiremō, adama gabun haniawa na bεε sōomō kpa i ka bεen kīrun gem mεeri nge mε mu nε. ⁹ Domi i bεsen Yinni Yesu Kirisin durom yē, wi u sāa dukiagii ma u tii kua sāaro bεen sō kpa win sāa te, tu ka bεε ko dukiagibu.

¹⁰ Yen sō, na bεε nεn bwisikunu sōomō gari yi sōo. N wā i da wuswaaō ka ye i ginakuu torua, bεε be i gabu gbīiya sōmbu te sōo, n̄ n̄ mō ten kobu tōna adama ka maa ten kīrō. ¹¹ N n̄ mēn na, i sōmbu te

dakuro tẽ. Nge mε i gõru doke i ko ka kĩru, i maa dakuro ka kĩru nge mε bεen m̄ara nε. ¹² Domi à n ka kĩru wẽ, wunen tiin m̄ara Gusun̄ ra m̄eri u ka mwa, n ñ m̄o goon m̄aru.

¹³ Na ñ kī i w̄ari ȳaru s̄o gabun alafian s̄o, adama n weenεwa m̄aru ta n nε. ¹⁴ Saa yeni s̄o bεen m̄ara kp̄ã. Yen s̄o, i ko kp̄i i bu somi be ba ȳaru m̄o, kpa bεε ì n da maa ȳaru bar̄o, ben m̄aru tà n kp̄ã, bu ka kp̄i bu bεε somi. Nge m̄eya m̄aru ta ko n ka nε.

¹⁵ Nge mε Gusun̄n gari gerua,

“Wi u gura n kp̄ã u ñ saka sare.

Wi u maa gura fiiko u ñ saka k̄omiε.”

Titu ka win kpaasibu

¹⁶ Su Gusun̄o siara wi u dera Titu u bεen kĩru m̄o nge mε bεen tii sa m̄o. ¹⁷ Domi u bεen yiirebu wura, win hania ya mam kp̄ã sere u gõru doke win tii u da bεen mi. ¹⁸ Sa maa bεεgii goo ḡrim̄o ka wi sannu wi Yesun yigb̄enu kpuro nu siaram̄o Labaari gean s̄omburun saabu. ¹⁹ Yen biru Yesun yigb̄enu nu maa n̄un ḡsa u ka sun ȳsiri bεen sanum mε s̄o, su ka durom s̄ambu te ko kpa Yinnin tiin yiiko ka bεen kĩru tu s̄osira.

²⁰ Sa kookari m̄o kpa goo u ku raa sun taare wẽ gobi beke yin nenubun s̄o yi ba sun n̄omu berie.

²¹ Sa kī su ḡaa geenu ko, n ñ m̄o Yinnin n̄oni s̄o t̄ona adama ka maa t̄ambun mi.

²² Sa bu ḡarīo ka bεεgii goo kpa win laakari sa m̄era n̄on dabinu, sa maa wa u s̄aa haniagii. Adama tẽ win hania ya sosi yèn s̄o u bεε naane s̄aa gem gem.

²³ N n Titun s̄n na, u s̄aa nen beruse wi u ka man s̄omburu m̄o bεen suunu s̄o. N n maa be ba n̄un ȳsirion̄ s̄n na, ba s̄aa Yesun yigb̄enun ḡrobu be ba Kirisi bεεε w̄em̄o. ²⁴ Yen s̄o, i bu s̄osio ma i bu

kĩ ka gem, kpa Yesun yigbenu nu n yẽ ma sa gem mɔ su ka woo kana bɛɛn sã.

Somiru naanɛ dokeobun sã

9

¹ N n̄ maa sãa tilasi n ka bɛɛ tireru yorua somirun sã te ba naanɛ dokeobu m̄risiammɛ. ² Domi na bɛɛn kĩru yẽ, na maa Masedɔnigibu woo kanɛ bɛɛn sã na nɛɛ, naanɛ dokeo be ba wãa Gerekiban temɔ ba somirun sɔuru kpa saa ginakun di. Bɛɛn hania ya ben dabiru kookari koosia. ³ Ka mɛ, na bɛɛ bɛsɛgii beni ḡriammɛ kpa bɛsɛn woo kanabu bɛɛn sã gari yini sɔɔ bu ku ko kam. Na kĩ i n sɔuru sãa nge mɛ na gerua. ⁴ N kun mɛ, Masedɔnigibu gabu b̄a n man ȳsirimã, ma ba deema i n̄ sɔuru sãa, sekura koo sun mwa bɛsɛn toro sin ten sã. Kaa maa sere gere bɛɛ? ⁵ Yen s̄na n man w̄re n bɛsɛgii beni kana bu man gbiiya bɛɛn mi bu ka k̄ɛɛ geeru sɔuru ko t̄en n̄ɔ m̄wɛɛru i kua k̄ɔ. Nge m̄ya ta ko ta n yii kpa tu s̄ɔsi ma i w̄ɛm̄ɔ ka kĩru, n n̄ m̄ɔ ka ḡru swiini.

⁶ I n yẽ ma wi u duura fiko, fikowa u koo ḡɛ. Wi u maa duura n kp̄ã, u koo ḡɛ mu n kp̄ã. ⁷ N n̄ m̄ɛn na, n weenɛ baawure u w̄ɛ nge mɛ u ḡru doke, n n̄ m̄ɔ ka ḡru swiini, n̄ kun mɛ, ka tilasi. Domi wi u w̄ɛm̄ɔ ka nuku tia, Gusun̄ɔ u ȳro kĩ. ⁸ U koo maa kp̄ĩ u bɛɛ durom bwese bweseka kpuro w̄ɛ n banda kpa i n ka baayere kpuro m̄ɔ baadomma ȳen bukata i m̄ɔ, kpa n maa bɛɛ tia n kp̄ã i ka s̄m̄ geenu kpuro ko. ⁹ Nge mɛ Gusun̄ɔn gari yi gerum̄ɔ,

“U win dukia t̄ambu yabua.

U s̄arobu k̄ɛnu w̄ɛ ka nuku tia.

Win gem mu ko n wãawa ka baadommaɔ.”

10 Gusunə wi u wuko bweseru wɛɛmə u duure, ka dīanu u ka di, wiya u koo bɛɛ bweseru kpuro wɛ tən bukata i mə, kpa u tu kpiisia, kpa bɛɛn gem mu bii dabinu ma. 11 U ko n da bɛɛ dukia wɛ ye ya koo turi i ka kɛru wɛ baadomma ka nuku tia. Tən dabinu koo maa Gusunə siara bɛɛn kɛnun sɔ. 12 Domi sɔmbu te i mɔ ta naanɛ dokeobun bukata yibiamə. N n ye tənə, ta maa derimə tən dabinu nu Gusunə siaramə. 13 Sɔmbu tera ta koo sɔsɔsi nge mɛ i s̄a kpa dabiru bu ka Gusunə bɛɛɛ wɛ bɛɛn mɛm nɔɔbun sɔ bi i ka Kirisin Labaari gea naanɛ doke. Ba koo maa n̄n bɛɛɛ wɛ yɛn sɔ i bɛɛn m̄ru b̄nu kua ka nuku tia ka be, ka maa t̄mbu kpuro. 14 Ba koo bɛɛ kanaru kua ka k̄i bakaru durom bakam mɛn sɔ mɛ Gusunə u bɛɛ kua. 15 Su Gusunə siara win k̄erun sɔ te ta n̄ ka n̄ɔ gerurə.

Pəlu ka tii yinamə

win s̄amburun sɔ

10

1 Nɛ Pəlu nɛn tiiwa na ka bɛɛ yā, nɛ wi ba nɛɛ na ra tii kawɛ n̄ n w̄a bɛɛn mi, kpa na n ka bɛɛ w̄rugɔ gari m̄ n̄ n ka bɛɛ toma. Na bɛɛ kanamə ka Kirisin daa laakari tɛɛrugia ka win tən geeru, 2 i ku de n ka bɛɛ w̄rugɔ gari ko sanam mɛ ko na n w̄a bɛɛn mi. Domi na yɛ ma kon kp̄i n bu w̄ruḡru s̄sɔsi be ba gerumə sa s̄iməwa ka wasin baa. 3 Geema sa w̄a wasi s̄ɔ, adama sa n̄ tabu m̄ ka wasin tabu yānu. 4 Domi tabu yā ni sa ka tabu m̄, nu n̄ s̄a handuniaginu, nu s̄awa Gusunən tabu yā damginu ni nu ra gb̄aranu suriri. Sa tənun bwisiku toraruginu kpeerasiamə, 5 ka tii suabu kpuro bi t̄mba m̄ bu ku ka Gusunə gia. Sa t̄mbun

bwisikunu kpuro dɔɔrɛ mɔ nu ka wa nu Kirisi mem nɔɔwa. ⁶ Sa maa sɔɔru sãa su ka mem nɔɔ sarirugii baawure sɛɛyasia sanam mɛ bɛɛ kpuro i mem nua.

⁷ I ku yam mɛeri wɔru wɔrukum. Goo ù n tii garisi Kirisigii, u maa yeni bwisikuo win tii sɔɔ. Nge mɛ wi, u sãa Kirisigii, mɛya bɛsɛn tii sa maa sãa Kirisigibu. ⁸ Domi na ñ sekuru wasi, baa nɛn woo kanabu bù n kpɛa fiiko woodan sɔ ye Yinni u sun wɛ su ka bɛɛ tãsisia, n ñ mɔ su ka bɛɛ sura. ⁹ Na ñ kĩ n sãare nge na bɛɛ narumɔ ka nɛn tirenu. ¹⁰ Domi ba nɛɛ, nɛn tirenu bɔɔbu, nu maa sɛ, adama nà n wãa bɛɛn suunu sɔɔ na ñ dam mɔ, nɛn gari geru gerusu kun maa bɛɛrɛ mɔ. ¹¹ Wi u yeni gerumɔ u n yɛ ma ye sa yorumɔ tirenu sɔɔ sanam mɛ sa toma, tia yera mi ka ye sa ko ko sanam mɛ sa wãa mi.

¹² Geema, sa ñ kãkɔ su ka bu tii yĩsina, ñ kun mɛ su ka bu tii weesina be ba ben tiin gea gerumɔ. Ba ñ bwisi mɔ domi ba ben tiin yĩrutia kua bu ka tii yĩre, ba maa ben tii tiinɛ weesinamɔ. ¹³ Sa ñ woo kanamɔ gãanun sɔ ni nu kun wãa bɛsɛn sɔmburun ayero, adama sa ko kpĩ su woo kana bɛsɛn sɔmburun swaa sɔɔ ye Gusunɔ u sun sure ye ya ka sun da sere bɛɛn mi. ¹⁴ Sa ñ bɛsɛn sɔmburun swaa sare, yèn sɔ sa tura sere bɛɛn mi. Domi ka gem sa tura bɛɛn mi sa ka bɛɛ Kirisin Labaari gea naawa. ¹⁵ Nge mɛya sa ñ bɛsɛn sɔmburun swaa saramɔ, sa ñ maa woo kanamɔ gabun sɔmburun sɔ. Adama sa yĩiyɔ ma bɛɛn naanɛ dokebu koo sosi kpa su kpĩ su sɔmburu ko te ta teni dam kere bɛɛn suunu sɔɔ sa kun swaa sare ye Gusunɔ u sun sure. ¹⁶ Yen biru sa ko kpĩ su ka Labaari gea sara bɛɛn wuswaaɔ kpa sa kun woo kanamɔ gabun sɔmburun sɔ te siba kua ben tiin ayero.

17 Nge me Gusunən gari gerumə, “Wi u woo kanamə u woo kanə Yinnin sã.” 18 Domi n n̄ mə wi u win tiin gea geruməwa, ba koo siara sere w̄in gea Yinni u gerumə.

Pɔlu ka ɔro weesugibu

11

1 Na k̄i i ka man tɛmana nɛn wiiraru sɔɔ fiko. Geema, i ka man tɛmanɛ. 2 Na nisinu mə bɛɛn s̄ɔ ni nu wee Gusunən min di, domi i s̄aa nge wəndia wi u kun durɔ yɛ, wi na durɔ turo k̄a. Durɔ wiya Kirisi. 3 Adama nge me waa ya Efa torasia ka yen bwisi weesugii, na wurure bɛɛn bwisikunu nu ku raa ko k̄ɔsunu kpa nu ɔsira nu doona saa naanen di ye i mə bɛɛ ka Kirisin gbinnaa sɔɔ. 4 Domi i ku ra yinɛ goo ù n na u bɛɛ Yesu tukon gari s̄ɔmɔ. I maa sɔɔru s̄aa i ka hunde tuka mwa ye i n̄ daa mwɛ. I kpm k̄i i labaari tuka wura ye i n̄ daa wure.

5 Na tamaa ɔ̄aanu sari n̄i sɔɔ bɛɛn ɔro gisonko be, ba man kere. 6 Baa me gari geru gerusu ka man s̄ɛ, n n̄ mə na ȳɛru bie nge me sa bɛɛ s̄ɔsi kpasasa kpuro sɔɔ.

7 Ye na bɛɛ Gusunən Labaari gea n̄ɔsia na n̄ k̄ɔsiaru garu mwɛ. Na tii kawa n ka bɛɛ sua w̄ollɔ. Ye na kua me na torawa? 8 Na dera Yesun yigbɛnu ganu man gobi k̄ɔsia. Na sibu begia mwaari n ka bɛɛ somi. 9 Sanam me na w̄aa bɛɛn mi, n̄ n̄ ɔ̄aanun bukata mə, n ku ra ka ko bɛɛn goon s̄ɔmunu, domi bɛsɛgii be ba na Masedɔnin di ba ka man ye kpuro naawa ȳɛn bukata na mə. Na tii n̄ɛnu kpuro sɔɔ kpa na kun s̄aa bɛɛn s̄ɔmunu. Mɛya ko na n̄ maa tii n̄ɛni. 10 Ka Kirisin gem me mu w̄aa nɛ sɔɔ, na bɛɛ s̄ɔmɔ ma goo sari wi u koo man yinari n woo kana

gari yinin sō Gerekiban tem kpuro sō. ¹¹ Mban sōna. I tamaa na ñ bεε kī? Gusunōwa yē.

¹² Nge mε na mō tē, mēya ko na n mō kpa n bu swaa ganε be ba kasu bu woo kana bu nεε, bεε ka be, sa sāawa tia. ¹³ Domi tōn be, ba sāa goro weesugibu, be ba ra gabu nōni wōke, ma ba tii sokumō Kirisin gōrobu. ¹⁴ Gāanu sari mi, ni nu biti mō domi Setam tii koo kpī u tii ko nge yam bururam gōrado. ¹⁵ N n mēn na, biti gaa sari win sōm kowobu bā n tii kua nge gem sōm kowobu. Adama ba koo ben are wa nge mε ben kookoosu sāa.

Nōni swāa te Pōlu wa

win gōra sō

¹⁶ Na kparam gerumō goo u ku man mēeri nge wiiro. Adama ñ n man mēera wiiro, i man wuro nge mε, kpa nε maa n woo kana fiiko. ¹⁷ Ye kon gere tē, ya ñ wee Yinnin min di. Adama na ye gerumōwa ka toro sindu domi na yē ma kon kpī n woo kana. Na gari gerumō nge wiiro. ¹⁸ Yēn sō gabu dabinu ba wasin sō woo kanamō, nēn tii kon maa woo kana. ¹⁹ Bεε be i bwisi mō, i ra ka wiirobu temanε. ²⁰ I maari ba bεε kuamme nge yobu, ma ba bεε gbenimō ma ba bεε taki dimō ma ba bεε gemmō ma ba bεε baari soomō. ²¹ Sekura man mō n ka bεε sō ma dama nε na kun mō n ka bεε kua mε.

Ka mε, goo ù n toro sindu mō na maa mō nēn tii. Na gari saarimō nge wiiro. ²² Ba sāa Yuuba? Mēya maa nēn tii. Ba sāa Isireliba? Mēya maa nēn tii. Ba sāa Aburahamun bweseru? Mēya maa nēn tii. ²³ Ba sāa Kirisin sōm kowobu? Na bu kere te sō. Nēn gari yi, wiira gariya. Na sōmburu kua na bu kere, ba man pirisōm doke n bu kere, ba man seni so

na n̄ yen geeru yē. N̄n dabinu na gōo turuku kua. ²⁴ N̄n n̄ābuwa Yuuba ba man seni n̄o weeru tia sari so. ²⁵ Ba man d̄āa so tia tian n̄n ita. Ba man kpenu kasukure n̄n teeru. N̄n itawa besen goo ga nim diira, ma n̄n teeru na w̄ari nim s̄o na w̄a mi bururun di sere sisiru bururu. ²⁶ N̄n sanum dabinu s̄o na ra n̄ w̄a kari s̄o daa bakanun s̄o ka swaa diobun s̄o, gas̄o n̄n tiin bweseru s̄o, gas̄o t̄n tukobun mi, gas̄o wuu s̄o, gas̄o ḡbabur̄o, gas̄o nim w̄ōku s̄o, gas̄o maa be ba s̄are naan̄e dokeobun mi. ²⁷ Na s̄om damginu kua, na maa wahala wa. Na dom sera n̄n dabinu. Na ḡōru ka nim n̄ru wa. Na d̄ianu bia n̄n dabinu. Wooru ka terera man deema. ²⁸ Ye ya tie na n̄ yen gari m̄o ma n̄ kun m̄o gari yi na s̄ōwa baadomma, yiya Yesun yigb̄enu kpuron bwisikunu. ²⁹ Goo ù n̄ dam bie na ra n̄ maa dam biewa. B̄a n̄ goo sokurasia, n̄ da man m̄eniwa. ³⁰ Ȳa n̄ kua tilasi n̄ ka woo kana, n̄n dam sarirun s̄ōna kon woo kana. ³¹ Gusun̄o, Yinni Yesun Baaba, wi n̄ weene bu siara ka baadommao, u yē ma na n̄ weesu m̄o. ³² Sanam m̄e na w̄a Damasio, wuu ȳero wi sina boko Aretasi u yi, u dera ba wuun k̄onn̄su k̄enua bu ka man mwa. ³³ Adama ba man yara saa ḡb̄ararun fen̄entin di ka bireru. Nge m̄eya na ka n̄n kisirari.

K̄asinu ka s̄ōsi ni P̄olu wa

12

¹ Na n̄ kon ko na kun woo kan̄e baa m̄e n̄ n̄ w̄a. T̄ē kon k̄asinu ka s̄ōsinun gari ko ni Yinni u man s̄ōsi. ² Na Kirisigii goo yē wi ba suare sere Gusun̄o w̄ollo n̄ w̄ō w̄okura n̄n̄e tura gis̄o. Ba t̄ē wi suawa ka gem? Nge u k̄asawa. Gusun̄o turowa yē. ³ M̄eya na yē ma ba dur̄o wi sua sere Gusun̄on mi. Na maa wure

na gerumə, ba nùn suawa ka gem? Nge u kāsawa. Gusunə turowa yē. ⁴ Miya u gari nua yi yi n̄ weene t̄nu u gere, yi u n̄ mam kp̄ē u gere. ⁵ Kon durə win s̄ wo kana. Adama na n̄ n̄en tiin s̄ wo kanamə, ma n̄ kun m̄ə n̄en dam sarirun s̄. ⁶ Baa n̄ n̄ wo kanabu kī, na n̄ kon ko wiiro domi geeya kon gere. Adama na n̄ wuramə n̄ wo kana kpa goo u ku raa man m̄eri n̄ kere nge m̄e u man waamə, n̄ kun m̄e, nge m̄e u n̄əm̄ə n̄en n̄ən di.

⁷ Adama n̄ ku ka tii sua s̄osi nin kp̄aarun s̄, bararu gara man w̄ori nge s̄aka n̄en wasi s̄ə. Ta na nge Setam s̄m̄ə tu ka man so kpa tu man yinari n̄ tii sua. ⁸ Na Yinni kana tia tian n̄ən ita bara ten s̄ u ka man tu wunari. ⁹ U man wisa u n̄e, win durom mu man tura domi win dam mu ra s̄osire sanam m̄e na n̄ dam m̄ə. N n̄ m̄en na, na kīru bo n̄ ka n̄en dam sariru wo kana kpa Kirisin dam mu n̄ man w̄asi. ¹⁰ Yen s̄na na nuku dobu m̄ə dam sariru s̄ə ka w̄ma ka nuku sankiranu ka n̄ni sw̄aru, ka maa wururabu ye na s̄əwa Kirisin s̄. Domi sanam m̄e na n̄ dam m̄ə, sanam m̄eya na s̄a damgii.

P̄olu u ka Korintigibu wurure

¹¹ Na gari m̄ə nge wiiro, adama tilasiwa i man kua. B̄eya n̄ weene i n̄en gea gere. Domi baa n̄ə kun s̄a ḡanu, b̄en ḡro gisonko be, ba n̄ man kere. ¹² Kookoo si su s̄osim̄ə ma na s̄a ḡro, su koorā b̄en suunu s̄ə ka suuru baka. Siya ȳrenu ka s̄m̄ maamaakigia ka s̄m̄ damginu. ¹³ Mba s̄ora i n̄ somiru wa ta tura nge Yesun yigb̄enu ganu ma n̄ kun m̄ə ye na kun kue b̄en s̄munu baasi. I man tora te suuru kuo.

¹⁴ Wee na s̄oru kpa n̄ ka kpam na b̄en mi n̄ən itase, na n̄ kon maa ko b̄en s̄munu. B̄eya na kī,

n n̄ m̄ b̄een gobi. Domi n n̄ bibun baa bu ka gobi kasu yi ba koo ka ben m̄w̄abu n̄ari, m̄w̄abun baawa bu ka ben bibu n̄ari. ¹⁵ N̄en̄ nuku doba n ka n̄en̄ m̄aru kpuro di kpa n ka n̄en̄ tii tii dendi b̄een hunden s̄o. N̄a n̄ b̄ee k̄ia n̄ kp̄ea, k̄ii te i man k̄i ta koo kaarawa?

¹⁶ I wura ka gem ma na n̄ kue b̄een s̄omunu adama gaba n̄ee na bwisi m̄o, na b̄ee taki di. ¹⁷ Nge na b̄ee diwa saa be na b̄ee ḡorian turon min di? ¹⁸ N̄ena na Titu kana u da b̄een mi. Ka b̄esegii wi sanna, na bu ḡora. Titu u b̄ee taki di? N n̄ ḡaa teena sa naa gire n̄e ka wi? Sa n̄ kookoo teesu kue?

¹⁹ I tamaa t̄ebun di sa ka tii yinam̄wa b̄een wuswaa? Aawo, n n̄ m̄e, n̄en̄ k̄inasibu. Gusun̄on wuswaa wa sa gari gerum̄o nge m̄e Kirisi u k̄i kpa i ka t̄asi. ²⁰ Na wurure sanam m̄e kon turi b̄een mi, kpa na kun b̄ee deeme nge m̄e na k̄i, b̄ee maa, kpa i kun man wa nge m̄e i k̄i. Na wurure sann̄osun s̄o ka nisinu ka m̄aru ka kin̄enu ka w̄onnaa ka t̄on w̄ĩnu ka tii suabu ka n̄o n̄ee sariru. ²¹ Na wurure Gusun̄o u ku raa man kaw̄e b̄een wuswaa sanam m̄e kon kpa na b̄een mi, kpa n̄ ku ra sw̄i t̄on dabirun s̄o be ba raa tora ma ba n̄ ḡoru ḡosie saa ben daa disinugian di, ka k̄o m̄ennabu tantanaru s̄o, ka daa ber̄eteke ye ba ra raa ko.

Kir̄o d̄aaka ka t̄abiribu

13

¹ N̄on itasewa na sisi b̄een mi. Nge m̄e Gusun̄on gari gerum̄o, “M̄em m̄e ba koo t̄onu sie kpuro, n weene t̄onu yiru n̄ kun m̄e t̄onu ita bu m̄en seeda di.” ² Kon bu kir̄o ko be ba raa tora ka be ba tie kpuro. Na mam bu koore k̄o sanam m̄e na w̄aa b̄een mi n̄on m̄eeruse. Na maa wure na m̄o ye na w̄aa n

toma. Sanam me kon kpam na been mi kon s̄esia. ³ I k̄i n bee s̄osi ma Kirisi gari gerum̄o nen min di. N n men na, i ko i wa. N n̄ m̄o Kirisi s̄aa dam sarirugii been mi, u win dam s̄osim̄owa been suunu s̄o. ⁴ Geema, ba n̄n kpare d̄aa bunanaru s̄o win dam sarirun s̄o, adama u wasi Gusun̄on dam saabu. Sa maa s̄aa dam sarirugibu bese ka win gbinnaa s̄o, adama s̄a n na been mi, i ko wa ma sa wasi ka wi Gusun̄on dam saabu.

⁵ I laakari koowo kpa i tii w̄eri i wa i n naane doke ka gem. I n̄ tuba ma Yesu Kirisi w̄aa bee s̄o? Nge i wa ma i n̄ tura me. ⁶ Ka me, na ȳiȳo i ko tubu ma bese sa tura ka gem. ⁷ Sa Gusun̄o kanam̄o i ku ka k̄sa gaa ko. N n̄ m̄o sa k̄i su s̄osi ma sa tura, adama gea sa k̄i i n̄ da ko, baa n̄ n̄ s̄are nge bese sa kpana. ⁸ Domi sa n̄ dam m̄o su ka gem k̄sa kua, ma n̄ kun m̄o su mu gea kua. ⁹ Bese n̄ nukura ra n̄ do s̄a n̄ kua dam sarirugibu sanam me i s̄aa damgibu. Meya maa sa bikiam̄o bese kanaru s̄o i ko t̄on yebunu. ¹⁰ Yen s̄ona na bee yoruamme m̄in di na toma, kpa n̄ n̄ tunuma, n̄ ku ka bee s̄esia ka wooda ye Yinni u man w̄e n̄ ka bee t̄asisia, n̄ n̄ m̄o n̄ ka bee sura.

¹¹ T̄e negibu, i n̄ nuku dobu m̄o. I kookari koowo i ka ko t̄on yebunu i n̄ dam k̄enam̄o. I n̄o tia koowo, i n̄ w̄aa alafia s̄o. Gusun̄o u ko n̄ w̄aa ka bee, wi, wi u s̄aa k̄irugii ka alafiagii.

¹² I t̄obirin̄o ka k̄iru.

Naane dokeobu kpuro ba bee t̄obura.

¹³ Yinni Yesu Kirisin durom ka Gusun̄on k̄iru ka Hunde Deeron mennabu n̄ ka bee kpuro w̄aa.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8